

Doktor Allwetande,
eller
Tuppen i A B C Boken.

Säljes i Wibenslähls Bokhandel i Stockholm.

SEDERHOLM,
tryckt i Marquardska Boktryckeriet, 1824.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Det war en gång, jag tror i Elaraffen-landet, hwartill denna uppenbarelse också passas, en fattig Bonde, som lefde i en liten dålig by, och hade i arf af far och farfar fått namnet Kräfte. Men då det i allt för honom gick framåt, som wi snart så se, så war han ju ingen Kräfte, utan hette blott så. Folket i byen sade att han war ett dumbufwud, men deraf trodde han ej en enda bokstaf, ty han tänkte wid sig sjelf; "Du har likwål stora tankar i hufwudet, det fattas dig blott att kunna meddela dem."

Och så måtte det wäl äfwen warit. I hufwudet lägo de stora tankarna wisserligen; men lika så säkert är det att ej en enda slapp ut, han behöll dem der, emot alla förborgade i sin hjärna. Men att de woro rätt stora tankar trodde han derutaf, att han alltid önskade sig blifwa en stor, förnäm och rik man, för hwilken alla menniskor borde taga af sig hatten, och som alltid kunde göra sig goda dagar utan att behöfwa arbeta. Men

han blef emedlertid hwad han war: nemligen en fattig bonde, ehuru med stora tankar.

En dag hade han, med sina två magera oxar, kört till staden med ett last wad, och sålt det hos en lika stor som förnäm läkare för två Riksdaler. När han fick sina penningar satt Doktorn wid bordet, åt och drak det bästa och raraste, och rummet hwaruti han spisade war så präktigt och herrligt. Då krälde den första stora tankan ut wår Kräftas hufwud, och han tänkte, om jag kunde blifwa en sådan Doktor, så skulle jag ej behöfwa mera! Att han kunde blifwa det ansåg han icke omöjligt, men huru han skulle komma till wäga dermed, det wisse han icke. Således blef han ännu en stund stående willrådig, men fattade slutligen mod, och frågade Doktorn om han ej också kunde blifwa en Doktor? — ty han wille det så gerna! "Jo wist, swarade Doktorn, om du får weta hemligheten så kan det ske ganska lätt. — Och jag will förtro dig den."

Du skall sälja dina oxar och din wagn, och köpa dig en ABC bok, men den måste wara inbunden i guldpapper, och på den sista sidan i boken bör den röda tuppen stå, som hackar ett olydigt barn med sin näbb. Just en sådan ABC bok måste det wara, annars gagnar den

dig på intet wis; men denna stora medicinska kunskap kostar dig ungefärligen 12 Riksgälds sedlar.

Så sedan måla dig en skylt och derpå på de orden: "Så bor den Allwetande Doktor" Skylten kostar wäl mera än boken och något öfwer En Riksdaler. Men du måste likwäl hafwa den. Derpå skaffar du dig sådana kläder som passas för en Medikus, nemligen en rabarber-färgad rock, och en blommig wäst, som råcker öfwer knäet, på det du måtte få ett rätt lärdt och förnämt utseende, ty du är wiserligen ganska förståndig, men du ser icke så ut, och derpå beror det egentligen; men rocken skall hjälpa alltsammans. Desså trenne ting äro hufwudsakliga. — Will du, så kan du gå på Apoteket, och köpa dig åtskilliga medicamenter, hwilka som helst. Dem kan du blanda tillsammans som du behagar, ty det kommer icke derpå an, ehuru det också något litet hör till Doktorerandet. Och när du ej wet hwar du skall börja eller sluta, så tag ett litet glas friskt watten och dryp några droppar deruti, så att watten får färg och någon luft af droppar. — Deraf förordnar du 20 eller 30; men märk det; för allting i werlden: icke mer; ty annars kunde den sjuke komma att taga in för sista gången, Afhjelper det

icke sjukdomen, så underhåller det likwäl läkaren.

Bonden gjorde nu hwad honom blifwit föreskriswit, ganska noggrant. När han nu något litet praktiserat, men ej mycket, blef från en rik Grefwe många säckar med Guldmynt stulne, och det blef ej upptäckt, hwilka som föröswat stölden, ehuru man gjorde många efterspaningar och utlofwade en stor belöning för dem som kunde tillrättastaffa dem; ty de som wiste det och hade dem, sade ej ett enda ord derom. Nu sade alla: Den Allwetande Doktor måste utan twifwel weta det.

Grefwen tänkte: "Det är sant!" och lät förespänna wagnen, för till byen, och då skylten gaf honom tillräcklig anwising, stadnade han, steg in till wår Doktor och frågade honom om han wore den Allwetande Doktor? "Ja wist, det är jag, swarade bonden; hwilken annan skulle wäl wara det än jag?" Då berättade Grefwen att från honom blifwit stulne mycket penningar, men hwilka tjufwar, eller tjufwen varit, hade han ej kunnat få weta, ty de röjde sig icke. Herr Doktor måste derföre wara god, och komma med för att undersöka saken, ty huse tjufwar måtte det utan twifwel varit. Det lofwade han öfwen, men min hustru Ursula måste öfwen följa med, sade Doktor Allwetande. Och dertill hade wä-

Doktor giltiga skäl, ty Ursula gaf honom alltid goda råd.

Ursula fick således följa med. Hon satte på sig den bästa mössa hon hade, och klädde sig i sin vackraste klädning, ty hon hade ju nu blifwit Doktorinna, och ätte till och med i en Grefwens wagn, och i hans rällskap.

När de kommo till Grefwens Slott, war bordet redan dukadt, och Doktorn tillika med hans Fru blefwo bjudne att spisa wid Grefwens bord. — De satte sig wid bordet. När de nu wäl hunnit sätta sig, kom den första betjenten med en kostlig rätt, som luktade ganska rart i bondens näsa. Då stötte han sin Ursula i sidan och sade: "se Ursula: det är den första." Han mente nemligen att det war den förste rätten, men betjenten, som, tillika med sina Kammerater, stulit penningarne, och redan förut hyste någon fruktan, trodde att Doktorn hade sagt att han wore den första tjufwen. Detta berättade han sina Kammerater, hwilka deraf författes i stor farhåga. När den andra betjenten inbar andra rätten, stötte Doktorn åter sin Ursula i sidan och sade: ser du Ursula, det är den andra! då lagade betjenten så att han snart kom ut. Den tredje betjenten gick det äfwen icke bättre. Nu kom den fjerde betjenten med ett öfvertäckt fat, och bonden skulle nu säga

hwad som wore deruti, emedan han war Doktor Allwetande. Men huru skulle han kunna weta det, han sade derföre i ångesten, du stackars kräfta! du stackars kräfta! Och se händelsen gjorde att der lågo kräftor på det betäckta fatet.

Grefwen war utom sig af förwåning och sade: "Nå när ni wiste detta, då wet ni utan twifwel hwilka som har stulit penningarna."

Nu ryckte en betjent Doktorn oförmärkt i räcken och gaf honom en hemlig wink att gå ut. Di stodo de fyra betjenterna derute, hwilka stulit guld, och wille gerna gifwa det tillbaka, blott att han gifwe sitt löfte att intet förråda dem, annars komme de alla i galgen. Desutom lofwade de honom mycket penningar, nemligen så mycket som de hade, derpå förde de honom till stället der det stulna guldmyntet låg förwaradt, hwarmed Doktorn war tillfreds, och åter gick in till Grefwen.

När nu måltiden war slutad sade han: "Nu will jag se efter i min bok hwar de stulna penningarne äro." Då bladdrade han i sin bok ända till tuppen. Men här war ännu en femte betjent på Grefwens slott, som noga betraktat Doktorn, och hade tänkt för sig sjelf: "den Karlen ser dum ut som en ore, och är obeleswad som en bondlurk,

hwad kan wäl den weta?" Men han war likwäl icke säker, emedan han hade ett ondt samwete, och fröp derföre i den stora spiseln för att lybna på hwad Doktorn skulle säga?

Då nu wär Doktor slutligen under bladdrandet i ABC boken icke fick rätt på den granna Tuppen wände han ordentligare bladen, det ena efter det andra, under det han wätte på fingrarna, och sade: "Jag wet likwäl att han är der, och jag skall wäl få fram honom."

Betjenten i spiseln trodde att Doktorn mente honom, och sprang bestört ut bakom spisstämman och sade till de andra: "Den förödmärdade farlen wet allting!"

Nu wisade Doktorn Grefwen hwar det stulna låg, men hvilken som tagit det wille han insett säga.

Grefwen gaf honom en stor summa penningar som belöning, och Betjenterna som de lofwat, allt hwad de egde, desutom utbrede sig öfwer allt ryktet om hans Allwetenhet, och han blef genom sina kurer allt rikare och rikare, ehuru de aldrig hjälpte, utom när den gode Guden hjälpte; men han behöll alltid ensam hedern.

Med ett ord han blef en rik och ryktbar man, och således äfwen ganska förmån, samt war och förblef orubbad den Allwetande Doktorn.

Några floka huswuden hade wäl kommit hans wisshetskälla på spåren, och sökte utsprida att han ur en ABC bok hemtade all sin allwetendet, men hvilken kunde tro sådant orimligt förtal; wär Doktor sjelf strattade blott åt dem, kallade dem dumhuswuden, och fick allt godt bestedtligt folk på sin sida.

